

РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2023/1957 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 10 май 2023 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решението за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Чист водород“ (преди 30 ноември 2021 г.: съвместно предприятие „Горивни клетки и водород 2“) за финансовата 2021 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

- като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Чист водород“ за финансовата 2021 година,
 - като взе предвид член 100 и приложение V към своя Правилник за дейността,
 - като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0083/2023),
- A. като има предвид, че съвместното предприятие „Горивни клетки и водород „(„съвместното предприятие ГКВ“) беше създадено за периода до 31 декември 2017 г. през май 2008 г. съгласно Седмата рамкова програма за научни изследвания с Регламент (ЕО) № 521/2008 на Съвета ⁽¹⁾; като има предвид, че през май 2014 г. Съветът прие Регламент (ЕС) № 559/2014 ⁽²⁾, с който удължи срока на действие на съвместното предприятие в рамките на програмата „Хоризонт 2020“ до 31 декември 2024 г. („съвместно предприятие ГКВ 2“); като има предвид, че през ноември 2021 г. съвместното предприятие „Чист водород“ („съвместното предприятие Clean H2“) беше създадено с Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета ⁽³⁾, за да замени съвместното предприятие ГКВ 2 в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.;
- Б. като има предвид, че съвместното предприятие „Чист водород“ е публично-частно партньорство в областта на научните изследвания и иновациите в областта на водорода и технологиите в областта на горивните клетки и нейните учредители са Съюзът, представляван от Комисията, промишлената група („Водородна Европа“) и научноизследователската група (Научни изследвания „Водородна Европа“);
- В. като има предвид, че финансовата вноска от Съюза за съвместното предприятие „Чист водород“, включително бюджетните кредити от ЕАОС, за покриване на административните и оперативните разходи трябва да бъде в размер до 1 милиард евро, включително до 30 193 милиона евро за административни разходи;
- Г. като има предвид, че членовете на съвместното предприятие „Чист водород“, различни от Съюза, трябва да правят или вземат мерки техните съставни или свързани субекти да направят обща вноска от най-малко 1 000 000 000 EUR, включително до 30 193 000 EUR за административни разходи, за периода от десет години, предвиден от Регламент (ЕС) 2021/2085;
- Д. като има предвид, че общата цел на съвместното предприятие „Чист водород“ е да подкрепя дейностите в областта на научните изследвания и иновациите в Съюза в областта на решенията и технологиите за чист водород в рамките на новата програма на Съюза за финансиране на научните изследвания и иновациите „Хоризонт Европа“;

Бюджетно и финансово управление

1. приветства факта, че в доклада на Сметната палата („доклада на Палатата“) относно годишните отчети на съвместното предприятие „Чист водород“ се констатира, че годишните отчети за финансовата 2021 година дават вярна представа във всички съществени аспекти за финансовото състояние на съвместното предприятие „Чист водород“ към 31 декември 2021 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията, както и че операциите, свързани с отчетите, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти;

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 521/2008 на Съвета от 30 май 2008 г. за създаване на съвместно предприятие „Горивни клетки и водород“ (ОВ L 153, 12.6.2008 г., стр. 1).

⁽²⁾ Регламент (ЕС) № 559/2014 на Съвета от 6 май 2014 г. за създаване на съвместно предприятие „Горивни клетки и водород 2“ (ОВ L 169, 7.6.2014 г., стр. 108).

⁽³⁾ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета от 19 ноември 2021 г. за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ и отмяна на Регламенти (ЕО) № 219/2007, (ЕС) № 557/2014, (ЕС) № 558/2014, (ЕС) № 559/2014, (ЕС) № 560/2014, (ЕС) № 561/2014 и (ЕС) № 642/2014 (ОВ L 427, 30.11.2021 г., стр. 17).

2. потвърждава, че програмата „Хоризонт Европа“ предвижда амбициозни цели за съвместното предприятие „Чист водород“, които могат да бъдат постигнати само ако бъдат разработени и приложени ефективни решения за преодоляване на слабостите в системите за вътрешен контрол и за подготовка за бъдещите предизвикателства, произтичащи от нарасналите отговорности, например в областта на управлението и планирането на човешките ресурси; посочва в този контекст, че особено сложните и обременяващи изчисления и изисквания във връзка с докладването крият значителен риск от допускане на грешки, и поради това призовава да се проучат възможностите за опростяване, когато това е възможно и съвместимо със съществуващата правна рамка;
3. отбелязва, че окончателният наличен бюджет на съвместното предприятие „Чист водород“ за финансовата 2021 година (който включва неуسوени бюджетни кредити, пренесени от предходни години, целеви приходи и преразпределени бюджетни кредити за следващата година) е включвал бюджетни кредити за поети задължения в размер на 15,8 милиона евро (в сравнение с 104,2 млн. евро през 2020 г.) и бюджетни кредити за плащания в размер на 56,2 милиона евро (103,8 млн. евро през 2020 г.); отбелязва, че като цяло степента на усвояване на бюджетните кредити за поемане на задължения и за плащания за 2021 г. е достигнала съответно 97 % (в сравнение с 94 % през 2020 г.) и 87 % (в сравнение с 95 % през 2020 г.);
4. отбелязва, че в сравнение с 2020 г. бюджетните кредити за 2021 г. са намалели с 85 % по отношение на поетите задължения и с 44 % по отношение на плащанията; отбелязва, че намалението на бюджета за 2021 г. се дължи на липсата на покани за представяне на предложения, обявени през 2021 г.; подчертава, че за 2021 г. не е планирано предварително финансиране;
5. отбелязва, че в края на 2021 г. от максималната вноска в размер на 470 милиона евро, съгласно предвиденото в Регламент (ЕС) 2021/2085 и решенията, взети в съответствие с него, Съюзът е внесъл общо 426,5 милиона евро под формата на парични и непарични вноски от Седмата рамкова програма за научни изследвания, а членовете от промишлената и научноизследователската група са внесли общо валидирани ресурси в размер на 466 милиона евро, от които 443,9 милиона евро непарични вноски в проектите по Седмата рамкова програма за научни изследвания;
6. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, в края на 2021 г., че съвместното предприятие „Чист водород“ е поело задължения за 425,5 милиона евро (95 %) от максималната вноска на ЕС в размер на 450 милиона евро за подписаните споразумения за отпускане на безвъзмездна финансова помощ по Седмата рамкова програма за научни изследвания, от които около 3 милиона евро (0,7 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години; отбелязва, че членовете от частния сектор са предоставили непарични вноски в същия размер; отбелязва, че степента на изпълнение на наличните бюджетни кредити за плащания на съвместното предприятие „Чист водород“ за 2021 г., които са предназначени за проектите по Седмата рамкова програма за научни изследвания, е била 97,8 % (в сравнение с 89 % през 2020 г.) и че в допълнение съвместното предприятие „Чист водород“ не е имало почти никакви оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения за 2021 г., тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2014 г.;
7. отбелязва, че в края на 2021 г. Съюзът е внесъл общо 545,5 милиона евро от „Хоризонт 2020“ и че частните членове са внесли общо 50 милиона евро в брой и валидирани непарични вноски, от които 38,6 милиона евро под формата на непарични вноски в проектите на съвместното предприятие „Чист водород“ в рамките на програмата „Хоризонт 2020“;
8. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че равнището на валидираните непарични вноски за оперативни дейности на членовете от промишления сектор, възлизащи на 38,6 милиона евро, се дължи на факта, че съвместното предприятие „Чист водород“ ги сертифицира на по-късен етап от програмата „Хоризонт 2020“, когато се извършва окончателното плащане по проектите и трябва да се представят сертификатите за финансовите отчети; изразява задоволство за това, че към края на 2020 г. частните членове са предоставили 1 039 милиона евро под формата на непарични вноски за допълнителни дейности, което е значително повече от минималния размер от 285 милиона евро, определен в Регламент (ЕС) 2021/2085 за целия срок на действие на програмата „Хоризонт 2020“;
9. отбелязва, че в края на 2021 г. съвместното предприятие „Чист водород“ е поело задължения за 646 милиона евро от максималната вноска на Съюза за подписани споразумения и договори за отпускане на безвъзмездни средства по „Хоризонт 2020“, от които около 112,6 милиона евро (17,8 %) остават да бъдат изплатени през следващите години; отбелязва освен това, че членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични вноски в размер на 158,3 милиона евро;
10. отбелязва, че степента на изпълнение на наличните бюджетни кредити за поемане на задължения и за плащания на съвместното предприятие „Чист водород“ за 2021 г., които са предназначени за проектите по „Хоризонт 2020“, е била съответно 98 % и 87,8 % (в сравнение с 97 % през 2020 г.);

11. отбелязва, че съвместните предприятия нямат хармонизирано определение за понятието „административни разходи“, което е основа за изчисляване на финансовите вноски на техните членове и предпоставка за съпоставимостта на тези разходи; във връзка с това призовава за изготвяне на общи насоки за всички съвместни предприятия, с цел да се възприеме хармонизиран подход за класифицирането на някои категории административни разходи, като например разходи за консултации, проучвания, анализи, оценки и техническа помощ;

Обществени поръчки и персонал

12. приветства факта, че управлението на тържните процедури и договорите е било опростено, доколкото е възможно, чрез следване на междуинституционалните процедури за възлагане на обществени поръчки, стартирани от Комисия, и чрез използване на произтичащите от тях многогодишни рамкови договори; отбелязва, че съвместното предприятие „Чист водород“ си сътрудничи с други съвместни предприятия по отношение на нуждите от тържни процедури с цел свеждане до минимум на административните усилия; отбелязва, че както и през предходните години, по-голямата част от договорите на съвместното предприятие „Чист водород“ са били извършени съгласно съществуващите многогодишни рамкови договори, с изключение главно на възлагането на обществени поръчки за оперативни дейности;
13. отбелязва, че по отношение на обема възлагането на обществени поръчки за оперативни дейности, ИТ услугите и организацията на Европейската седмица на водорода за 2021 г. са били договорите с най-висока стойност и че обявяването и публикуването на покана за представяне на предложения, както и получаването и откриването на тържни процедури са били опростени чрез използването на модулите eTendering, eNotices и eSubmission; отбелязва, че последното дава възможност за автоматично регистриране на офертите в информационната система на Европейската комисия за управление на документи; отбелязва, че съвместното предприятие „Чист водород“ използва последната версия на системата eSubmission и следователно публикуването, подаването и получаването на оферти и началните етапи вече са изцяло цифрови;
14. оценява факта, че съвместното предприятие „Чист водород“ използва EU Sign — софтуерно решение, предоставено от генерална дирекция „Информатика“ на Комисията, което позволява към документите да се прилага квалифициран електронен подпис (КЕП); отбелязва, че програмната служба вече прилага квалифицираните електронни подписи за своите договори, което улеснява бизнес процесите чрез значително намаляване на времето и разходите за подписване на договор със синьо мастило, и освен това, че ако квалифицираните електронни подписи се прилагат с използването на EU Sign, те са правно обвързващи, тъй като са в съответствие с Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾ за електронни трансакции в рамките на вътрешния пазар на ЕС и осигуряват по-високо ниво на техническа сигурност;
15. отбелязва, че към 31 декември 2021 г. съвместното предприятие „Чист водород“ е имало 23 срочно наети служители, двама договорно наети служители и двама командировани национални експерти;
16. отбелязва въз основа на годишния отчет за дейността за 2021 г., че по отношение на баланса между половете 44 % от служителите са жени, а 56 % са мъже, като една трета от ръководните длъжности са заети от жени, а две трети — от мъже; насърчава съвместното предприятие „Чист водород“ да подобри допълнително този баланс; изразява съжаление във връзка с факта, че процентът на жените, които работят като координатори на проекти по програма „Хоризонт 2020“, в консултативни групи на Комисията, експертни групи, комисии за оценка, индивидуални експерти и др., не надвишава 33 %;
17. отбелязва със загриженост, че през периода 2018—2021 г. средният годишен процент на служителите, наети чрез агенции за временна заетост, за всички съвместни предприятия е останал висок — около 11 % от щатния персонал; припомня, че високото равнище на членовете на персонала, които са договорно наети служители, има тенденция да увеличава значително текучеството на персонала на съвместното предприятие „Чист водород“, което допълнително дестабилизира положението с персонала; подчертава освен това, че използването на служители, наети чрез агенции за временна заетост, следва да си остане временно решение; в противен случай това би могло да окаже отрицателно въздействие върху цялостната ефективност на съвместното предприятие „Чист водород“, като например запазване на ключови компетенции, неясни канали за отчетност, евентуални съдебни спорове и по-ниска ефективност на персонала;

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 73).

18. отбелязва, че от 2016 г. насам съвместните предприятия не са плащали към пенсионната схема на Съюза частта от вноските на работодателите за членовете на персонала на съвместните предприятия, която съответства на дела на техните финансирани от трети държави приходи в общите им приходи, тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджета на съвместните предприятия, нито е поискала официално плащането на тези суми; призовава Комисията да предприеме мерки за избягване на подобни проблеми в бъдеще.
19. отбелязва, че през 2021 г. са били организирани съвместни ИТ сесии заедно с другите съвместни предприятия, чиято основна цел е била да се подготвят за преминаването към Office 365, SharePoint и OneDrive;
20. отбелязва въз основа на годишния отчет за дейността, че по време на пандемията от COVID-19 е отнело време служителите да участват в онлайн обучения, за да разширят знанията си, свързани с техните работни места, и отбелязва, че участието в обучения е било силно насърчавано с цел членовете на персонала да останат мотивирани и свързани с други служители по време на ограничителните мерки;
21. отбелязва, че през февруари 2021 г. съвместното предприятие ГKB 2 е въвело системата Sysper, като през цялата година са били добавяни нови модули; оценява освен това използването на системата за обработка на командировките, докато функцията за оценяване и повишения на персонала се очаква да бъде въведена; подкрепя използването на новия инструмент за набиране на персонал Systal, който беше въведен в съвместното предприятие ГKB 2 през ноември 2021 г., и че следващото набиране на персонал ще бъде извършено с помощта на тази система, и счита, че подобни инструменти могат да подпомогнат за необходимото наемане на висококвалифицирани работници;

Вътрешен одит

22. отбелязва въз основа на годишния отчет за дейността, че вътрешният одит се извършва в съответствие с член 20 от финансовия правилник на съвместното предприятие „Чист водород“;
23. подчертава, че през 2021 г. Службата за вътрешен одит (IAS) е приела план за действие, разработен от съвместното предприятие ГKB 2, за изпълнение на две важни препоръки, произтичащи от одита на IAS относно изпълнението на безвъзмездната финансова помощ по „Хоризонт 2020“ в съвместното предприятие ГKB 2, и е стигнала до заключението, че планът за действие е подходящ за смекчаване на установените рискове;
24. отбелязва, че през 2021 г., в съответствие с договорения план за действие, съвместното предприятие ГKB 2 е придало официален характер на настоящите практики за мониторинг по отношение на рисковете и сложността на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства и е разработило вътрешни насоки за мониторинг на разпространението и използването на резултатите от проектите по „Хоризонт 2020“; отбелязва, че към края на 2021 г. съвместното предприятие ГKB 2 е счело всички планове за действие за напълно изпълнени;

Вътрешен контрол

25. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че съвместното предприятие „Чист водород“ извършва последващи одити на равнището на бенефициерите за междинните и окончателните плащания по Седмата рамкова програма за научни изследвания, а за последващите одити на плащания по проекти по програма „Хоризонт 2020“ отговаря Общата служба за одит на генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“ на Комисията; отбелязва, че въз основа на резултатите от последващите одити, налични в края на 2021 г., съвместното предприятие „Чист водород“ е отчетло представителен процент грешки в размер на 2,0 % (в сравнение с 1,97 % през 2020 г.) и процент остатъчни грешки в размер на 1,0 % (в сравнение с 1,01 % през 2020 г.) при проектите по Седмата рамкова програма за научни изследвания, както и представителен процент грешки в размер на 2,16 % (непроменен спрямо 2020 г.) и процент остатъчни грешки в размер на 1,3 % (в сравнение с 1,34 % през 2020 г.) при проектите по „Хоризонт 2020“ (уравнявания и окончателни плащания);
26. отбелязва, че за да оцени контрола на оперативните плащания на съвместното предприятие „Чист водород“, Сметната палата („Палатата“) е извършила одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, извършени през 2021 г., на равнището на крайните бенефициери, за да потвърди процента грешки от последващия одит (по отношение на операциите за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, проверени при бенефициерите, прагът за отчитане на количествено измеримите грешки е 1 % от одитираните разходи); изразява съжаление във връзка с факта, че в един случай Палатата е открила и количествено остойностила грешка, възникнала поради декларирането на завишени разходи за персонал в резултат на административна грешка, а в друг случай — системна количествено неизчислима грешка при контрола, свързана с липсата при бенефициера на процедура за валидиране на изработените часове по проекта;

27. отбелязва въз основа на годишния отчет за дейността, че поради продължаващите системни грешки в декларираните разходи за персонал, особено от страна на малките и средните предприятия (МСП) и новите бенефициери (които са по-податливи на грешки в сравнение с други бенефициери), че съвместното предприятие „Чист водород“ вече е засилило вътрешния си контрол, за да се справи с повишения риск по отношение на МСП и новите бенефициери; отбелязва, че тези мерки бяха очевидни за първи път през 2021 г. и допринесоха за значителното намаляване на представителния процент грешки от МСП и новите бенефициери през последните 2 години; приветства положителните резултати, постигнати по отношение на намалените проценти на грешки и готовността на съвместното предприятие „Чист водород“ да продължи да прилага и през 2022 г. засиления контрол, основан на риска, с помощта на подобрения инструмент за мониторинг, който е на разположение в корпоративната система COMPASS/SyGMA за управление на безвъзмездната финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“;
28. подчертава освен това, че рационализирането на правилата на „Хоризонт 2020“ за деклариране на разходите за персонал и по-широкото използване на опростени варианти за разходите е предпоставка за стабилизиране на процента грешки под нивото на същественост; приветства факта, че през 2022 г. всички съвместни предприятия са започнали да прилагат мерки за намаляване на процента на грешки в съответствие с предложените от Палатата действия, включително проучване на възможностите за опростени форми на разходи, като единични разходи, еднократни суми и единни ставки;
29. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че по отношение на съвместното предприятие „Чист водород“ последващите действия във връзка с всички забележки от предходни години са били приключени поради корективните действия на съвместното предприятие „Чист водород“, предприети през 2021 г.;

Предотвратяване и управление на конфликти на интереси и стратегия за борба с измамите

30. приветства факта, че са въведени процедури за конфликти на интереси както за членовете на управителния съвет на съвместното предприятие „ГКВ 2“, така и на консултативните органи, и че те са били подновени през декември 2021 г. в обхвата на новоприетия процедурен правилник на управителния съвет за съвместното предприятие „Чист водород“, и че освен това са приложени специфични мерки за предотвратяване и управление на конфликтите на интереси на експертите, отговарящи за оценката на заявленията за безвъзмездни средства и за прегледа на проектите и тържните процедури;
31. отбелязва, че съвместното предприятие „Чист водород“ активно е допринесло за разработването на стратегията за контрол на „Хоризонт Европа“ (проверки *ex-ante*, одит и предотвратяване на измами), като е участвало в специалните работни групи, създадени от Общия център за изпълнение (СЦ), и е предоставило своя принос;
32. изразява задоволство, че съвместното предприятие „Чист водород“ също така гарантира изпълнението на общата стратегия на научноизследователската общност за борба с измамите; приветства факта, че основните действия, произтичащи от стратегията, включват организирането на сесии за повишаване на осведомеността в рамките на съвместното предприятие и сътрудничество с Европейската служба за борба с измамите (в случай на основи на риска одити, извършвани от Общата служба за одит или външни изпълнители).